

Бозор Собір
ВІЧНІ КАМЕНІ

Бозор Собір

ВІЧНІ КАМЕНІ

Вірші

*Переклав з таджицької
Ігор Маленький*

*Київ
Видавництво
ЦК ЛКСМУ «Молодь»
1989*

Вірші відомого таджицького поета, лауреата Державної премії ім. Рудаки Бозора Собіра приваблюють новизною форми, тонким ліризмом, високою духовністю, напруженим пошуком істини і краси в праці і любові. Древня і недавня історія свого народу, формування національної самосвідомості в складному перемінному світі кінця ХХ століття, осмислення сучасності через моральний досвід людини повоєнного покоління, краса рідної землі та інтимна лірика з рисами міфологічного осмислення жінки та природи – визначальні мотиви його поезії.

Стихи известного таджикского поэта, лауреата Государственной премии им. Рудаки Бозора Собира привлекают новизной формы, тонким лиризмом, высокой духовностью, напряженным поиском истины и красоты в труде и любви. Древняя и недавняя история своего народа, формирование национального самосознания в сложном изменяющемся мире конца ХХ века, осмысление современности через нравственный опыт человека послевоенного поколения, красота родной земли и интимная лирика с чертами мифологического осмысления женщины и природы – определяющие мотивы его поэзии.

Редактор М. Г. Василенко

Художне оформлення *О. М. Кости*

© Упорядкування. Український переклад.
Видавництво «Молодь», 1989

ISBN 5-7720-0474-3 (отд. кн.)
ISBN 5-7720-0470-0

* * *

Ніч, як волосся розвіяне,
З темені проливається.
Наче волосся мами,
Що при колисці схиляється.

Понад розсіяні хмари
Місяць виходить в путь,
Наче виймає небо
З пазухи повну грудь.

Кахикає у байраці,
Мов чоловік совою
Читає зловісну книгу
З даху старого сараю.

Ночі цієї знову
Омию старі печалі,
Мов зі знайомим колишнім
Давню розмову почав я.

Від болю з людьми говорю,
Наче обвіяний порохом
З кочів'ям своїм на плечах
Бреду я осіннім мороком.

Біль від людей приймаю
З пагорбом наодинці.
Зривається з вії зірка,
Мов золота сльозинка.

Порох зіб'є отара,
Над стежечкою старою
Випасє з мого болю
Печаль із сухою травою.

А я похитаю стежками,
Мов тут полишаючи брата.
Дороги дадуть молока,
Бо небо над ними, як мати...

СЕЛЯНИН

Мене, мов мазанку сільську, місили з глини,
Коли щось бачу, то очима селянина.
Я хлібом ситий,
але мій голодний погляд
В хлібини древніх селянських ликів
вдивляється донині...

Мій олівець, мов патериця в руках землистих,
І його стежка втиснута у слід двох босих ніг.
Уп'ється мені в серце нічна колючка,
Коли мов склом їх покривавить
колючий сніг.

Коли із заходу волочить град нічний,
В моєму серці мов собаки виють.
Мов білі камені проломлюють мій череп,
Коли цей град, мов дим, поля накриє.

Вся його таємниця —
то таїна землі,
Його кетмень мов вісь землі
незрима.
Розтягне вузол кожної пісної грудочки
Ця сапка,
наче ніготь селянина.

На його пальцях мозолі, мов зерна...
Наче зі жменею насіння вертає він додому.
І це насіння викидає парість
Не в борозні, а на його долонях.

На цій землі, там, де ніхто й не оре,
Мов водянисті піхурі родить каміння.
Але й на скелі сад осипле квіти

Пронизливі, мов очі сільського Ібн-Сіно...

Щоб її діти у землі не скам'яніли,
Щоб не затислось в пуповині її сім'я,
Тяжкий живіт розораного поля
Голубить, слухає долоня селянина.

До ран він прикладає землю, а не ліки,

Не мумію, — води він просить у гарячці.
Все та ж вода і та ж земля суха
Мікстурою стає і муміюм селянським.

У цьому світі всі тукають
височини,
Неначе повінь заливає земні долини.
Лиш селянин — мов на долоні поля...
Бо й нагорби розорані
у світі селянина...

ДОЩ

Колокільцями пройшов дощ,
Вранці з місяця пройшов дощ,
Мов намистами пройшов дощ,
Мов підвісками пройшов дощ,
Слідом дівчини пройшов дощ.

Запах дівчини мав дощ,
Коси місячні мав дощ,
Наче дівчина шептав дощ,
Мов намиста приміряв дощ,
Плаття дівчини вдягав дощ...

З вуаллю на косах ішов дощ,
В проливнім волоссі йшов дощ,
Грайливий і босий ішов дощ,
З краплями у бровах,
Наче райдугах...
З очима розкосими йшов дощ...

Схожий на жінку з молочним тілом,
На жінку з краплями зубів білих,
На жінку, в якої плечі прозорі,
На жінку, в котрої в волоссі зорі...
На жінку, що тіло вгортаючи в дощ,
У верболози заходить поволі.

Наче зливалась мелодія біла,
Зі світу скляного цівкою бігла
Мелодія крапель у дзенькоті скла
З вербової гілки текла,
Мов сон її білий текла...

А я ту вербочку хилив,
І руки молочні ловив,

І голос жіночий впізнав,
І дощ облітаючих китиць,
І шепіт в губах смакував...

Колокільцями пройшов дощ,
Вранці з місяця пройшов дощ,
Мов намистами пройшов дощ,
Мов підвісками пройшов дощ,
Наче дівчина пройшов дощ...

Наче краплі мікстури небесної
Для сердець, що слабують на весну...

ВДИХАЮЧИ, ВДИВЛЯЮЧИСЬ, ТОРКАЮЧИ...

Неначе файзабадський вітерець повівяв з косогору,
Г кризь осінню мряку проступають горби Мазору.
Я відчуваю, наче мої очі щось у недавню пам'ять повертає,
І кризь колишні тріщини в горищі вода до мене затікає.

Здається, наче знову я в околицях Файзова,
В зруйнованім хлівці, де зимували і вівці і корова.
Під ветхим дахом і па осінь не вимашченим глиною
Я поміж сизих горлиць був дитиною єдиною.

У пам'яті уже пора, коли і сутінки спадають рано,
Та у кутку старенька Назокат вичитує молитву із Корану,
Зашепче від біди худобу, що лишилась на пасовищі,
Наче згортаючи в подол скоринки хліба і зірки холонучі,

Як травами, що сохпуть восени на цих пологих схилах,
Здається, я прив'язаний отут волоссям сивим,
Бо дотепер в мені той дзюркіт, з яким у глечик молоко зливали,
І досі пам'ятаю, як лагідно корову мама називали.

Я землю цю відчув своєю, по стежці здоганяючи отару,
Очима, вухами, зубами, язиком з вітрами неспокійними на пару.
Я відчував її вночі і вдень на теплій глині...
Вдихаючи, вдивляючись, торкаючи... смакуючи її й понині.

Коли я на мурахів наступав, то знав, які вони кусючі,
Коли вчував у тілі гіркоту, то це оса лишала щось болоче.
Коли я з сіном у руках на стежечці місив болото,
То із долонь висмикував зубами пекучі колючки осоту.

Ніхто мене не вчив, як слово «батьківщина» розуміти,
Я з нею кожним кроком, що в глині древній полишає міти.
Її я розумів, здіймаючись у гори цього краю,
Бо як згублю стежки її отар, то іншої дороги і не маю.

В ОБІЙМАХ КРАЮ ГІР

«Гори...» — кажу я,
«Бадахшан...» — шепочуть гори.
«Косогори Заревшану, що небо вицілюють...»
То голосом моїм гірський мій край відлунює,
Край, що говорить тією ж мовою,
Край одного зі мною болю і однієї долі.

«Гори...» — кажу я,
З тілом мармуровим,
В шоломах із гранітних скель
Сто тисяч велетів зі сну прокинулось,
Сто тисяч воїв зі сну прокинулось...

«Гори...» — кажу я,
Та світу не сягає голос мій,
А відбиваючись від скель, стає луною,
Великим дзвоном,
Далеким криком,
В якому я стаю одного голосу зі світом.

О гори, гори,
Ці косогори здіблені і криками пронизані...
О, чи не досить голосів, що вибухають непочуті,
Сміються й плічуть в небо
Та благають
Якоїсь справедливості великої...

З верхів цих косогорів і одного короткого зітхання досить,
Аби над кожним каменем здіймалися зітхання,
Аби зітхання твоє коротке ставало голосами...

А нашого зерна по світі ніяк ти не розсієш більше,
Аніж отак, луною в камені збудивши душу...
Народу нашого у горах неначе стає більше,

Неначе в повстанні,
В стогоні, що з гір не вирветься,

Здійнявши голоси в обіймах краю гір,
Ми кам'яніємо у горах незліченні,
Стаємо тисячами каменів і зір...

І однієї миті в краї гір
Не одинокі ми:

Зітхання, голоси, що кличуть нас,
Повторює тут кожен камінь,
Народ таджиків

Кожен камінь збільшує...

ВЕСНЯНКА

Гора із тюльпанною шиєю, ніби моя кохана,
У хвилях тюльпанів купає жіноче тіло.
Ущелина, наче соромлячись, аж до куточків вух
Тюльпанним рум'янцем між скель зашарілась.

Забувши про стежку, вдивися-но у джерело,
Де грайлива водиця зеленими віями скліпує.
Навіть якщо спрага тебе не сушить,
Надпий цих очей, що милість жіночу відають.

В колосі пшениці, мов у насурмлених віях,
Поле повік, вії склепивши,
дрімас.
Скліпує віями степ... Ой, скліпує віями степ...
Вії пшениці погляд дівочий ховають.

Садочок оббитий першим весняним градом
В кадтріспутих пуп'янках скусані губи ступлює.
За милим, що вітром перелетів над ним
Сад понад урвищем кволі деревця вигулює.

А верби, що над струмком попідбирали подоли,
Верби, що в рукавах ховають зелені віяла,
В листі шовковому зводять дівочі руки,
Що не залюблять двома шелестливими зміями...

Вербичко розвіяна, вітром на мене війни,
Дай-но на мить руки твої зелені,
Аби від листя так потепліло в долонях,
Мов тобі в тіло серце стекло із мене.

Дивна горо з ніжно-тюльпанною шиєю,
Так припади до мене посеред ночі,
Аби в тілі моїм кров потекла жіноча...

А ти, джерело, в очі мені вдивляйся,
Доки дівочі очі в очницях моїх не з'являться...

Доки душа не втихла, мов градом побитий сад,
Розкрий мені груди, дівчино молода,
Щоб перетікала в мене джерельна з грудей вода...

БУХАРА

Крізь сутінки ущелин мій погляд потеплілий
До тебе, ніби Зарешан, тече й тече побожно.
О Бухаро, я бачу, та не вірю,
Що місце багатьох з рідні твоєї
В твоїх обіймах, наче місце Сіно, довіку лишиться
порожнє...

Наче колись,
В часах якихось дальніх
Була вулканом ти чи тліла на вулкані...
Та врешті, коли вибухнули гори,
Вся дорога твоя родина
Як іскорка від іскорки летіла і віялася світом
За дальнє море на берег світлий...

Хто, взявши меч та напнутого лука,
По випаленім сліду Іскандера шукав в Елладу
шлях...

Хто, вислизнувши з рук Тімура й Чінгісхана,
Води твоєї в очі набирав,
землі твоєї — в руки...
Та, обхопивши голову, доходив до Ірану,
До Руму добрідав по довгих днях...

А коли хто у чужині й згубився безвісти,
Неначе крапля в горлі у пісків,
То інший у державі
без давньої державності
Арабові та тюркові,
що Регістан посів,
Лишився порівну поділений
На тіло по один бік,
а голову по той бік, за межею...

На тіло — материк неміряний,
Та голову — краї пустельні...

О Бухаро,
По всьому світі зерна твоїх мудрих геть розсіялись,
Неначе золото твоє і срібло, геть знецінені...
Коли твоя дорога й вела у темпе небо,
наче Чумацький Шлях,
То вже давно наплуталась вона
спутаним мотузом
На втомлених ногах
Тих, що по світу віються...

Навіть якщо й зливи вимивали посеред тебе
стежку,
Таку, як шлях мурашок на піску,
То вітер замітав поміж тобою й світом доріжку
і таку...

Поневірився по курних степах од віку і до віку
і син твій наймолодший,
Тож, певно, ліпше за бухарця не відає ніхто,
Яку печаль в долинах батьківщини
виносить у ріку
арик молочний...

Твої блукальці світові і вояки твої
По Азії безкрай в могильниках послули,
Та їх тяжкі печалі земля твоя
на грудях
пригорнула...

І саманідське золото й «Канон» Ібн-Сіно
З долонь твоїх лежать в чужій руці...
Тебе грабіжник кожен спокійно грабував,
А кожен доброчинник ділив спокійно,
Лишаючи народів від «Золотого віку»
Лиш блідість, наче відблиск, у лиці...

Скажи, яких могутніх мудрістю мужів твій біль
і гніт твій вбили?
Скажи, яких поетів твої зітхання і твій розпач
вбили?
Твоя земля неначе вся із пороху зруйнованих
трибун лежить розбита...
Ті, хто за справу праведну поліг —
це зчитки віршів і дивани синів твоїх,
Розсіяні по світі...

О Бухаро свята —
Колиска твоїх синів заблуканих...
Земля поетів і поем,
що з кожним повівом
із пам'яті твоєї все далі й далі
йдуть...

Могила імені і честі Ахмада Доніша,
Могила болю і печалі Шохіна хворого...
Так, вже навіки хворого...

На очі сльози навертаються од цього диму
Понад твоєю долею...

Та кожен раз, дивуючись, дивлюся
В твої руїни, що звелися відбудовані...
Ти відбудована над попелом, що віявся...
Ти вітер, що завіє ланцюги,
в пісках приховані...

А коли раптом під якоюсь ще стіною
Від тюрка і лишилася підкова, а від араба
гаманець,
Усе це вже припало порохом історії,
Хоч ця ганьба довіку не мине...

О Бухаро, що вічно поезію плекала,
У стінках ущелин мій погляд обмілілий
До тебе, ніби Заревшан, тече й тече побожно...

А я волів би, наче кривний твій,
Аби обидва мої ока у твою землю
витекли рікою...

І так її навіки звожили,
Щоб не розвіював її віднині
вітер кожний...

НІЧ

В цієї дівчини смаглявої й смутної
У вухах, мов сережки, — сузір'я обважнілі.
На пальці перстень — німб довкола місяця.
На персні камінь — місяць білий.

В цієї дівчини у косах віє вітер
І груди під сорочкою — мов місяць за хмариною.
Голівка на колінах далеких передгір'їв,
Губи розтулені, а з серця плач долине...

На її віях тужавіють
Неначе крапельки коралу...
Зірки, стікаючи помалу,
Неначе сохнучи, зникають
Перед світанком...

Губи знають
Ціну мовчанню,
Серце — тузі...

Залюблене дівчисько
Всю піч ридає в лузі...

СТАЛА В'ЯЗОМ НА ПАГОРБИ МАТИ

Стала в'язом на пагорбі мати
Та кужелить свій шовк для людей.
У летючій клубку павутини
Наче бабине літо пряде...

Поміж пами лиш кілька фарсангів,
Але в пам'яті кожен безкрай,
Поміж нами валун на могилці
І печаль небуття залягає.

Там, де батьківський тік був колись,
Свій врожай просипає місяць,
Наче згорблений батько почами
Вихор в поросі листя місить.

В тих степах, де сузір'я нависли
Обважнілим снопом пшениці,
Досі братові, що вмер від голоду,
Місяць хлібом пахучим здається...

Там, на пагорбах вічної тиші,
Де поснули мої брати
Коло матері зорями світять,
Лиш моєї зорі не знайти.

Тільки привид тринадцятилітній,
Тільки тінь моя бродить дворами.
На губах і на пальцях — короста...
Амулетик на шиї — мамин...

Пуповина між мною і нею
Наче вирваний корінь, волога
Лишила на тілі моєму
Лиш вузол, мов зав'язь тривоги.

В той день, коли корінь розтяли,
Я за вітром, мов сніп, покотився
Й далеко за світом мами,
Збившись в кулак, зупинився.

А потому пішов я світом,
І сльози за мною текли.
Де мати ступала боса, —
Землі дитинства були...

Я вдячний тим крихтам хліба,
Що вона, мов мураха, збирала.
Ці крихти і сіль жебрацька
Дитинство з людьми пов'язали.

Пам'ятаю, як в передвесня
Кроїли на мене сорочку
Усю із чужого лахміття,
Мов хирку¹ зшивали пророчу...

Усі ці одежі злиднів
Забулися, мов пелюшки.
Лиш на серці любов її, наче
Стерту латку ялозять роки.

Стала в'язом на пагорбі мати,
Випрядє легенди з вітрів.
Й літній місяць, на вигін сідаючи
Золотаво, мов сир, підгорів.

Оселила мене моя мати
Навіки в очницях своїх,
Та не повернулась, бо шлях їй
Мов сонцю, на захід ліг...

Стала в'язом на пагорбі мати,

¹ Одежина, яку суфійський шейх дарував своєму учневі на знак того, що той уже сам може вчити учнів.

З дітьми між сузір'я збігла.

Її знали в лахмітті...

і в'яз

Весь в одежі із хусточок білих...²

² За мусульманським звичаєм кожен, хто відвідує могилу, прив'язує хусточку на дереві над нею.

ВБИВАЮЧИ СЕБЕ, ВБИВАЮЧИ...

Неначе я й до цього роками незліченними
Блукав світами...
Був юним і старцем вертався до порога,
Неначе ланцюгами, прив'язаний до світу
пустельними вітрами...

Хоча на вигляд я ще молода вільшина,
Я бачив досить весен
Та досить листопадів за плечі кинув...

Я бачив,
Як роки щепили мені кожен по пагону голодному,
Що полишалися на стовбурі моїм,
Наче вузли, нав'язані один на одному...

Схиліться наді мною,
Впізнайте же мене у цьому камені,
Чи, як історію Кушанів,
Знайдіть мене в руїнах Хорасану.

О горе мені,
горе мені,
горе...

Чи ж справді був колись я?
Та ким я був?
Чи, може, чим?

З полеглими поліг я у цих горах
Чи з полоненими молився,
Мов злодія себе грабуючи вночі...

Зображення моє є на блакиті кахлів,
що осипаються скорботно
Із веж і мінаретів фортець Сістану...

живу я
і живу,
Вбиваючи себе... вбиваючи себе...

О горе мені!
Горе мені!
Горе!

Хоч, боже,
ти даруй
своїй потворі...

Я Б У СОБІ, ЯК ТРАВУ, ТЕБЕ ВИКОХАВ...

Чолом моїй мамі — горі довгокосій,
Що скелі оголені вгорне
 сніжним волоссям,
Часом за чадрою опалих на плечі туманів,
Часом наче діва — близька
 і оманлива...

Чолом тобі, сестро, в димавих косицях дощу,
В яких клапті снігу розтануть
 іще не відразу.
Але вже мов квітка в руках твоїх
 хилиться райдуга
Серед прозорості сніжної, наче у вазі.

Вітання землі, де розвіяний порох дитинства
По курячім дощику знову
 куріє над селами.
Кульбаби край стежки тремтять на тоненьких
 стеблах,
Мов китиці на тюбетейках, вишитих зелом.

Вітаю капустаниць — панночок шовковокрилих,
Що пелюстки крильцят мов пелюстки троянд
 розкривають.
Цілую вас, віі — тремтливі нічні махаони,
Що під поцілунками крила прозорі стуляють...

Цілую ці брови, наче записаний в'язю,
Не відриваючи пензля, ніжний двовірш кохання.
Навіть якщо це останні рядки таджиків,
Мій поцілунок в поезії — крапка остання,

Вабить до себе твій погляд, немов колодязь,
Що з глибин потаєних збирає солодку вологу.

Юність твоя серед весняного ранку
Правдивіша сили тяжіння земного.

Деревце юне, дівчинко білокора,
Ноги твої мов парості тополіні...
Крізь напівпрозорий шовк тіло твоє біліє,
Мов тополятко в повітій туманом долині...

Дівчинко...
Я б у собі, як траву, тебе викохав,
Дівчинко...
І, як траву,
поцілунками б витоптав...

ВІД ТОПОЛІ Я ПАДАЮ ТІННЮ

В часи, коли хлопчам я був,
Закоханий в одне дівча я був...
Вона мене з сусідської покрівлі
Неначе сяяла,
А я від неї тінню відлягав,
Нею осяяний...

В часи, коли був місяць ледве видний
У сутінках поміж копичок на току
Й тремтливі тіні, наче хлопчаки, здавалось,
на очах росли

Я підіймався поміж ними
Та до її оселі на покрівлі
Витягувався з тінями по стінах...

Її кімната була біла-біла,
І часом вечорами
Була кімната на покрівлі повна хлопчаками
Неначе натовпом
Притихлих масхарабозів,
Що сюди збігали на спів карпаю,
І зводячись навшпиньки, тут зітхають,
По черзі визираючи в вікно:
«Кіно... Кіно...»

А їх батьки приходили зарані
Та зі старих дощок складали лави дерев'яні,
А ми понад плечима на покрівлі
Сиділи поміж меншими й малими
І наче сон дивились дивний,
Як воювали «червоні» й «білі»...

А в інші вечори та ночі
Я міг між меншими й малими все гасати,

А попід місяцем, затіненим у листі,
По біленій стіні її кімнати
Росла тополя, наче тінь її сріблиста.

І я замріяно до неї простягався
Руками лагідними й довгими, як тіні,
Руками спраглими й тремтливими, мов тіні,
На цю високу і тонку тополю тіні
Я так здирався...

Припадав до неї тілом,
Все вище до покрівлі тінню простелявся...

Та раптом вітерець нічний
Поміж тополями
Затріпотів цим листям тіней голих,
І затремтіли руки кволі,
І випустили тінь тополі...
Від дерева упав я тінню в трави,
Та промовчав...
Неначе я нічого і не втрачав...

А моя мати
Поверталась з косовиці
І сонного мене
Під руку брала і казала:
«То, кажеш, досі ти кіно дивився...
Бідне дитя... Ходім, бо сон мине...»

ВИКУП ЗА МОЛОКО

Я волосинкою в твоїх згублюся косах,
Я заблукаю у твоїм волоссі,
На вигнутій тополі твого тіла,
Наче на шибениці, я схитнуся.

В твоєму тілі є долини і ущелини,
І в кожній з них своя пора стоїть.
В ущелині між брів — сезон колосся,
Русалки у долинах хвостами б'ють.

На сонячному схилі вибухають тюльпани губ,
А поруч на щоці росте підсніжник,
Волосся опадає, наче ніч,
А на обличчі — місяць ніжний...

В твоїм волоссі вічний сезон вітрів,
В твоїх очах пора води зливається,
Твої тремтливі віі у трави тінь відкинули,
Під свіжою сурмою додолу похиляючись.

В оцьому місті більш нема такої молокотілої,
Хоч люблять тут жінки у молоці обмитись.
О стережися, аби ці молочниці
У твоє ніжне молоко не підлили водиці...

Магічне коло вушка, що і мене замкнуло,
Подібне до нуля, та золотого.
Перед оцим нулем все решта — нуль,
Всі кола пекла тут не варт нічого.

Коли я і прийду з порожніми руками,
То заклинаюся — долоні в мене ніжі.
Твоєму батькові хлібина цієї книги — за хліб його,
А матері молоко — ці вірші білосніжні...

МІСЦЕ, ДЕ Я МЛЮ

Мов чиєсь тіло треться до вікна,
Цей дощ нічний пахучий, наче дівчина.
Неначе ти зливаєшся на мене,
Вологими руками зволожуючи ніч мою...

У дзеркалі полощуться дощі,
Зливається твоє нічне волосся.
У дзеркалі мов сходить білий місяць,
І видається твоїм тілом осінь.

І знов приходить ніч моєї пам'яті,
І крапельки роси на твоїй шиї.
Здіймаюсь, мов на хвилях, я в обіймах,
І доторк твій, мов хвиля, камінь мис...

Твої обійми — місце, де я млію,
Хмелію, обмираю, гублю пам'ять.
У водах цих аж до межі останньої
То я ще є... то знов мене немає.

Допоки ти зілляєшся мені в груди,
Я вип'ю тебе всю отут
на грудях...

Допоки в моїм тілі
ти затонеш,
Я вицілюю тіло твоє любе...

Так, як вівця облизує ягнятко
Від голови до ніг вологим язиком,
Так я росу і піт на твоїм тілі
Зцілюю, знюхаю, мов ніжне молочко...
Та нині лиш нічний вологий вітер
Заюшене дощем співає скло,

Та мої очі, мов розкриті вікна,
То причиняються, то наскрізь знов...

ВОНА У НАКРОХМАЛЕНІЙ ПОСТЕЛІ

Вона у накрохмаленій постелі,
Наче перлина в мушлі ледь розплющений.
Над нею місяць, наче стигле гроно,
Провулки соком виноградним геть заюшив.

Вона не знає, що то я щоночі
Мов місяць сивію без неї.
У куряву зливаю білі вірші,
Як молоко над сонною землею.

Вона не хоче в цій молочній ночі
Читати мої місячні рялки.
Я й кров'ю місячну баладу написав би,
Та не затеплюють в очах її зірки...

Вона й не відає, що я у її снах
Перелітаю віршем легкокрилим.
Вона газелі з книжечок вичитує,
А я боюсь сліду свого чоринла.

Я тільки йду, і наче йдуть за мною
Ці тіні стін, що сяйво цідять.
Я проліски малюю по шляхах,
А тіні, мов сліпі, їх затирають слідом.

Неначе від моїх молочних слів
Ці тіші, мов папір, стають вологі.
Чи місячна любов моя нічна
Молочним сяйвом затопила всі дороги...

А я пішов, і ніч пішла із міста,
І з даху місяць котиться за мною.
Тільки у грудях ніжність відгоріла —
Голівка конюшини окроплена росою...

То й не роса,—
За місячною ніччю
Закохане містечко сльози губить...
І десь ридає місяць,
Наче хлопчик,
Якого я згубив посеред вулиць...

ТИ НЕВИЧЕРПНА

У тебе й руки й ноги смачні,
 мов яблука.

В грайливості є смак осіннього вина,
Яке б я пив і пив,
 цілуючи це тіло,
Де кожна ямочка смачна...

Я поповзом на смак тебе пізнав,
Переповзаючи під ліктями твоїми,
Та знов із губ
 язик смакую я,
І знати кість на смак
 волів би...

Ти, обійнявши,
 як вода,
 ковтаєш.

Наче вогонь,
 ти випалиш
 і кинеш.

Ти, ваче золото,—
 ні в чому нерозчинна,
Але собою всякого розчиниш...

Бо в тебе тіло —
 наче білий світ,
Мов тебе море
 невичерпною вродило...

Ти теплий сніг,—
 скільки дивлюсь —
 не тане.

Скільки не пюхай —
 пахнеш тілом...
Твій запах так застоявся у ніздрях,—

що коли враз
Земля поглине... —
я плюну па цю підлу глину,
Бо й там я твоє ліжко
знайти зумію —
Хай твоє тіло
всмоктує мене
по саму шию...

* * *

Мов сутінки, твоє волосся
Між моїх пальців пролилося.
Губи пелюстками здалися, —
Я їх губами розкривав

І квітку я поцілував...

Я вії мов траву голубив,
Відчув губами я вологу,
Мов очі видались рікою, —
До них губами я припав

І цю ріку поцілував...

Мов теплий віск зливає місяць
Понад смеркаючим волоссям,
І золотавим видається
Твоє волосся поміж трав,

Мов золото поцілував...

Від пліч до пальчиків на всенькій
Не обминав я й волосинки.
Не стало тіла — до землі
В ногах твоїх лицем припав

І світ оцей поцілував...

БІОГРАФІЧНА ДОВІДКА

БОЗОР СОБІР народився у 1938 році у Файзабадському районі Таджикистану. Після закінчення у 1962 році філологічного факультету Таджицького державного університету багато років був ва журналістській роботі, зараз консультант з поезії у Спілці письменників Таджикистану.

Друкується з 1960 року. Першу збірку видав у 1972 році. Потім вийшла збірка «Вія ночі» (1981), «Золотий дощ» (1982), «Всіма чуттями» (1985) та ін.

У 1979 році видавництво «Советский писатель» (Москва) випустило його вибране «Камінна кладка», що привернула увагу новими формами, філософським мисленням, ліричністю, високою духовністю, напруженим пошуком істини і краси.

Багато віршів перекладено на мови народів СРСР та англійську, німецьку, французьку, іспанську та ін. мови, вийшли окремими книгами в Ірані та Афганістані.

Член Правління Спілки письменників Таджикистану.

Лауреат Державної премії імені Рудакі 1988 року.

ЗМІСТ

«Ніч, як волосся розвіяне...».....	3
Селянин	5
Дощ	7
Вдихаючи, вдивляючись, торкаючи... ..	9
В обіймах краю гір	11
Веснянка	13
Бухара	15
Ніч	19
Стала в'язом на пагорбі мати.....	20
Вбиваючи себе, вбиваючи... ..	23
Я б у собі, як траву, тебе викохав... ..	26
Від тополі я падаю тінню.....	28
Викуп за молоко	30
Місце, де я млію	31
Вона у накрохмаленій постелі.....	33
Ти невичерпна.....	35
«Мов сутінки, твоє волосся...»	37
Біографічна довідка.....	38

Собір Бозор

Вічні камені

Вірші/Пер. з тадж. І. Маленький

Київ, Молодь, 1989

Разом з 4 ін. кн. вклад. до комплекту під назв. «Перевесло»

ISBN 5-7720-0474-3 (отд. кн.)

ISBN 5-7720-0470-0

Вірші відомого таджицького поета, лауреата Державної премії ім. Рудакі Бозора Собіра приваблюють новизною форми, тонким ліризмом, високою духовністю, напруженим пошуком істини і краси в праці і любові. Древня і недавня історія свого народу, формування національної самосвідомості в складному перемінному світі кінця XX століття, осмислення сучасності через моральний досвід людини повосного покоління, краса рідної землі та інтимна лірика з рисами міфологічного осмислення жінки та природи – визначальні мотиви його поезії.

Литературно-художественное издание

Перевесло

В комплекті 5 книг

Собир Бозор

Стихотворения

Перевел с таджикского

Маленький Игорь Мирославович

Киев, издательство ЦК ЛКСМУ «Молодь»

На украинском языке

Художній редактор *К. О. Рязанов*

Технічний редактор *М.Л. Мелько*

Коректори *Р. О. Кондрацька, Т. Д. Шастал*

ИБ № 4489

Здано на виробництво 09.06.89. Підписано до друку 28.08.89. Формат 70X100 55. Папір друк. № 1. Гарзвітура літерат. Друк високий. Умовн. друк. арк, 1,61. Умовн. фарбовідб. 1,78. Обл. вид. арк, 1,12. Тираж 2000 пр. Зам. 9—300. Ціна 25 к. Ордена «Знак Пошани» видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь». Поліграфкомбінат ЦК ЛКСМ України «Молодь» ордена Трудового Червоного Прапора видавничо-поліграфічного об'єднання ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия». Адреса видавництва та поліграфкомбінату: 252119, Київ-119, Пархоменка, 38—44.